

Uusi kaava -podcastin viidennen jakson litterointi

Litteraation numero: 103161/4
Haastattelun nimi: Uusi Kaava e05 master b
Haastattelun kesto: 41 min
Litteroitu: Tutkimustie Oy 29.4.2021

Puhujien merkinnät: IK: Ida Kukkapuro
HH: Henna Helander
JR: Juhana Rautiainen

Muut merkinnät: , Lyhyt tauko puheessa
.. Puheenvuoro jää kesken, jatkaa puheenvuoroa
(-) Pois jäänyt sana tai sanan osa
(--) Pois jäänyt jakso
(sana) Epäselvä sana tai jakso
alleviivaus Erityisen painollinen sana tai jakso
[hakasulkeet] Litteroijan kommentti
[pp] Päällekkäistä puhetta
[hp] Hiljaista puhetta
[ep] Epäselvää puhetta

Äänite alkaa

JR: Suomen tietysti kaupungistumisen historia on niin lyhyt, (että mieltää) [0:00:05] jos meillä 60–70-luvulla rakennettiin paljon kaupunkiin, ei ole edes 75 vuotta siitä kulunut, mutta niitäkin elementtitaloja on kuitenkin onnistuttu korjaamaan ja yllä pitämään. Ehkä kuitenkin vaikuttaisi siltä, että niiden käyttöikä tulee olemaan pidempi kuin alun perin niitä suunniteltaessa ajateltiin. [haitarimusiikkia, siirtymä-ääni, letkeää musiikkia]

Naisen ääni: Uusi kaava [letkeää musiikkia]

IK: Tämä on Uusi kaava ympäristöministeriön podcast asumisesta, ja tänään me katsotaan tulevaisuuteen. Millaista asuminen mahtaa olla viidenkymmenen tai sadan vuoden päästä? Onko edessä valoisa tulevaisuus ja kaikille kivoja asuntoja tulotasosta huolimatta vai odottaako meitä tikittävä aikapommi maa täynnä purkukuntoisia kiireellä rakennettuja taloja? Minä olen Ida Kukkapuro ja haluaisin viettää mun elämän viimeiset vuodet jossain mäntymetsän maisemissa ehkä semmoisessa Villa Mairea -maisessa mummokommuunissa hyvien ystävien kanssa, josta aina halutessaan pääsisi kulttuurientoihin robottiautolla. Mun kanssa tänään visioimassa on Suomen Arkkitehtiliiton puheenjohtaja ja arkkitehti Henna Helander, joka on muun muassa rakennuttanut asuntoja Helsingin kaupungilla ja Juhana Rautiainen diplomi-insinööri, joka työskentelee ympäristöministeriössä ohjelmapäällikkönä rakentamisen digitalisaation parissa. Tervetuloa mukaan.

HH: Kiitos.

JR: Kiitos. [musiikkia]

IK: Jos ensin ollaan täällä nykyhetkessä, joka on ollut joskus vain tulevaisuuden haavekuva ja visio. Monet sellaiset peruskeksinnöt on oikeastaan kreisejä innovaatioita, kuten vaikka joku popcorn tai lasi tai langaton internetyhteys, jotka on oikeastaan keksitty jopa ehkä vahingossa osittain. Mitä on semmoiset asumiseen ja rakentamiseen liittyvät pyörät, jotka on mahtavia keksintöjä, jotka edelleen tuottaa meille iloa meidän elinympäristöstämme, mistä me nyt saadaan nauttia?

HH: Vessa, viemärisysteemi mun mielestä se on ainakin tosi kiva, ettei tarvitse mennä puuceehen. Aiemmin syljettiin sisällä ja paskottiin ulkona. Nykyisin paskotaan sisällä ja syljetään ulkona, että kulttuuri muuttuu.

JR: Joo (mä mietin) [0:02:52] kanssa mulla siis tuli ihan tämä LVI-kuvio mieleen alkuun, ja mä ehkä lisäksi olen mieltynyt, että jääkaappipakastin on sellainen, mitä ilman ei nykyään kyllä haluaisi. Minä asun 50-luvun kerrostalossa ja meilläkin on sillä lailla kellarit rakennettu vanhaan tyyliin, että siellä on ihan perunoille ja porkkanoille laarit ollut, jossa on voinut sitten säilöä ruokaansa talven yli ja muutenkin. Se on aika helppoa nykyään sitten, että ruoka säilyy ja pysyy turvallisena.

IK: Mutta jos maalataan nyt vähän tulevaisuutta tällaisella oikein isolla pensselillä, meillä on toinen sellainen tulevaisuuden kuva, missä monilla on ainakin ehkä kaksi eri asuntoa toinen jossain kaupungissa ja kulttuurin äärellä ja toinen ehkä mökkityyppinen jossain isolla tontilla maalla, mutta on hiilineutraalia. Mökki ei ole tyhjillään, vaan se on ehkä jaettu yhteiskäyttömökki, jota käytetään vuoroissa ja siellä on sensorit, jotka ilmoittaa huoltoyhtiölle sitten, jos tulee jotain vikaa jossain laitteessa. Rahaa ei mene asumiseen kohtuuttomasti, koska on kehitetty niin upea sääntelymalli, että se toimii. Asuntoja voi muokata ja ehkä yhdistellä, kun sukupolvet lisääntyvät tai tulee tarve isompiin tai pienempiin neliöihin. Naapuruston tällä vanhalla ostoskeskuksella kaikki pääsee osallistumaan jotenkin yhteisölliseen tekemiseen. Sitten taas toinen kuva on tällainen, jossa sijoittaa omistaa kaikki rakennukset, ja rikkaat asuu älykodeissa, ja keskiluokka ei todellakaan enää pääse kantakaupungin asuntoihin kiinni. Vanhukset, joita on paljon, asuu jossain laitosmaisissa palvelutaloissa ehkä moottoritien varrella, koska on huono kuulo eikä melu niin haittaa. Monet rakennukset on kosteusvaurioisia, ja niissä voi olla ties mitä rakenteellisia ongelmia, eikä kukaan oikein joudu vastuuseen. Kaupun(keja) [0:04:49] rakentaa pahamaineiset insinöörit ja suuret rakennusyhtiöt raha edellä. Kumpaan suuntaan tällä hetkellä (roughisti) ollaan menossa?

HH: Suomi on tällainen keskinkertaisuuden maa, että ehkä se pitää meitä vähän niin kuin turvassa tässäkin kohtaa. Me ollaan varmaan hypähty sellaisesta yhden totuuden maailmasta pois. Tuo mitä sä kuvailit tuossa ensimmäisenä tällaisena ihannejuttuna mä luulen, ettei se ole kaikille kuitenkaan ihannejuttu. Mä toivoisin, että me mentäisiin ehkä vähän monimuotoisempaa kohti, niin tietyllä tavalla mä en usko noista kumpaankaan.

JR: Jos voisi valita noista, tietysti se ensimmäinen on mieluisa on ehdottomasti. Monipaikkaisuudesta on paljon puhuttu, että se kasvaa entistä enemmän ja sehän on rikkaus, että voi viettää aikansa viihtyisissä paikoissa, ja yksi koti ei välttämättä tyydytä kaikkia tarpeita, joita ihmisillä on niin se mahdollisuus ja vapaus valita on tosi hyvä asia. Suomessa kuitenkin omistusasumisen aste on vielä aika korkea, ja vastikään myös on valtionkin toimesta tehty muutoksia, että voidaan tukea ensiasunnon ostoa entistä paremmin. En näe ehkä ihan, että ihmiset olisi kuitenkaan alistumassa vuokra-asumiselle, mutta osalle sekini on valinta, että se sopii osalle ehdottomasti. Se monipuolisuus- mä tykkään siitä ajatuksesta, että on tarjontaa mahdollisimman erilaisille ihmisille ja eri elämäntilanteisiin. Muuntojoustavuuskin tietysti tukee siinä elämän läpi, että löytyy ne omaan elämään sopivat kodit.

HH: Mutta nuorten aikuisten asuntojen omistajuus on kyllä pudonnut aika radikaalisti, että on vaikea päästä kiinni. On tuossa vaaramomentteja kyllä.

JR: Niinpä.

IK: No mutta nämä olisin tämmöisiä ei ehkä edustanut munkaan haavekuvia tai uhkakuvia, mutta tällaisia ehkä suuntia, mitä kehityssuuntia tässä nyt on jotenkin havainnoitavissa, mutta nyt on teidän vuoro vähän visioida. Mitkä te sitten näette, että on muutama suurin mahdollisuus miten tulevaisuudessa asuminen kehittyä positiiviseen suuntaan ja parannuksia, jotka on nurkan takana tai jo kehitteillä tai nähtävissä?

HH: Mä kaipaen asumiseen ja muutenkin suomalaisen asumiseen vähän sellaista hauskuutta ja sellaista, ettei kaikki olisi niin ennalta-arvattavissa. Kaikki on tällä hetkellä mun makuuni vähän tylsäksi puhtaaksi viljeltyä prosessin tuotetta, joka on vielä vähän niin kuin ei mitään priimaa, vaan sellaista ihan kiva -tasoa, eikä aina kyllä edes ihan sitä ihan kiva -tasoa, mutta tietenkin on aina poikkeuksia myös hyvään suuntaan. Mutta mikä voisi olla hurjan hauskaa, nyt kun on näitä vanhoja toimistorakennuksia, on sellaisia alueita, jotka on toimistorakennuksia. Ne ei ole varmaan mitään superhaluttavia tulevaisuudessa. (Siellä on) [0:08:33] isot parkkikentät ja tosi sellaista ankean tylsää. Niitten runkojen käyttäminen asumiseen ja niitten koko alueiden muuttaminen asumiseen niin, että niistä parkkipaikoista tehdäänkin puistoja ja että ihmisille annetaankin enemmän tilaa, että siellä olisi tavallaan sitä kuivaa tilaa, että niitä ei purkitettaisi sellaisiksi pieniksi, vaan sillä hinnalla, kun normisti joku saa 35 neliötä, se saakin sieltä 100 neliötä. Siitä voisi saada jotain tosi jännää ja vänkää irti, ja sitten sellaiset ihmiset, jotka lähtisi tuollaisiin hankkeisiin mukaan, (jos näitä vielä) [0:09:24] tehtäisiin sillä lailla, että ihmiset otettaisiin myös siinä sen alueen ja asuntojen suunniteluun mukaan. Mä veikkaan, että niistä voisi tulla hauskoja. Vähän sellaista anarkiaa peliin.

JR: Enemmän vapauksia ja väljyyttä.

HH: Joo.

JR: Joo kyllä mä tykkäisin tuosta itsekin. Jollain tavalla edelleenkin tuntuu, että sadan vuoden takana, kun funktionalismiaalto alkoi, me ollaan jollain tavalla vielä jumissa siellä funktionalismissa, jossa kaikki on aika hyvin järjestelty, mutta se joustavuus ja vapaus, ilo ehkä osin puuttuu. Kaikki..

HH: Joo nimenomaan tunne puuttuu.

JR: Tunne joo. Kaikilla on tuki Ikea-kodit, ja se on riittävä ja hyvä ja viihdytään niissä, mutta ehkä sitten jos haluaa oikeasti tehdä jotain, on paljon esteitä joko taloudellisia tai muita seikkoja. Mutta tuossa on ihan ideaa. Tavallaan toimitilojen uusiokäyttöön varmasti on yhä enemmän ajankohtaista. Siinä missä tavallaan edelliset 20 vuotta teollisuuden rakennusten uusiokäyttö ja muuntaminen uusiin toimintoihin on ollut ajankohtaista, jatkossa nuo C-alueilla olevat vanha toimitilat, jotka ei enää toimitiloina kiinnostusta voisi olla seuraava aalto.

IK: Tuleeko sulle Juhana mieleen tämän ihanan villin vapauden, joka on oikein kiinnostava tulevaisuuden mahdollisuus, mieleen muita sellaisia orastavia, hienoja virtauksia, jotka ehkä määrittää meidän tulevaisuutta?

JR: Joo Hennakin viittasi vähän tähän asukkaiden ottamiseen mukaan siinä jo suunnitteluvaiheessa, ja mä näkisin, että ryhmärakentaminen on sellainen trendi, jota pitäisi tukea enemmän. Siinä on kyllä hyviä esimerkkejä jo toteutunut ja moni onnistunut siinä, mutta se ei ole vielä valtavirtaa ja se on omiaan tuomaan räätälöityjä ratkaisuja asukkaille, että se ei ole vain sitä bulkkituotantoa, joka on standardisoitu pitkälle.

IK: Ikävä ajatella uhkia, mutta me eletään aikaa, jossa uhat on aika silleen esillä tällä hetkellä lähtien pandemiasta tietysti siihen kaikkein suurimpaan, eli koko tähän ympäristökriisiin ja ilmastomuutokseen. Mitkä on sellaiset kolme suurinta asumista koskettavaa uhkaa, mitkä kannattaa mainita?

HH: Se, että tehdään epävihtyisää kertakäyttörakentamista, eli tehdään niitä rakennuksia, jotka puretaan 30–50 vuoden päästä. Mun mielestä se on suurin uhka, ja ihan yhtä suuri uhka on se, että meidän asunnot muuttuu säilytyspaikoiksi. Kun vanhusväestö kasvaa, sitten me säilötään vanhuksia jossain täysin epäkelvoissa asunnoissa, missä ei pysty hyötyliikkumaan eikä pysty oikeastaan elämään sellaista ihmisarvoista elämää. Kyllä se musta on (sellainen) [0:12:44] suuri. Ja tietenkin nuoriso myös, että kyllä me kaikki ansaitaan hyvää asumista.

JR: Ehdottomasti ansaitaan, ja ylipäänsä huomattava osa maailman materiaaliavirroista kohdistuu rakentamiseen ja myöskin ilmastovaikutuksista. Se, miten me rakennetaan, me ei tällä hetkellä olla kestävällä tiellä.

HH: Ihan samaa mieltä.

JR: Kuitenkin valtiokin on asettanut tavoitteeksi hiilineutraalin rakentamisen 2035. Se on ihan..

IK: Se on kulman takana.

JR: Kulman takana joo.

HH: Rakentamisen prosesseissa varsinkin.

JR: Niinpä, että nyt kaavoitetaan sehän on niinä vuosina just sitten rakennetaan niitä alueita, joita nyt suunnitellaan, eli tässä ei kauheasti oikeasti aikaa muuttaa suuntaa, mutta se muutos pitää tehdä mieluummin nyt.

HH: Nyt.

JR: Joo aivan. [Ihmettelee musiikkia]

IK: Mun on pakko tarttua tuohon Juhana sä työskentelet digitalisaation parissa, ja mun korvaan se kuulostaa asioilta, kuten joku internet of things asioiden internet tai 5g tai joku sormenjälkilukko, joka jättää mut pakkaseen, koska mun sormi on liian kylmä ja se ei avaa mun kotiovea tai jotain tällaista älykotikauhukseen. Mutta mitä se oikeastaan käytännössä sulle tarkoittaa? En tarkoita, että mitä digitalisaatio sulle tarkoittaa, vaan millaisten asioiden parissa työskentelet, jotka vaikuttaa ehkä tähän juuri, että miten tulevaisuus voi olla kestävämpi ja myös just laadullisesti parempi asumisen ratkaisuisissa?

JR: Digitalisaatio tietysti on aikamme iso megatrendi, ja sitä ei pääse pakoon, että asiat digitalisoituu haluttiin tai ei. Mä itse aina tykkään sanoa, että mä olen analogiajan lapsi, mutta sitten mä olen kasvanut digiaikaan, kun internet ja muut tuli ja nyt tulee sitten internet of things ja älykoodit IoT ynnä muut. Mutta ainakin mä voisin viittaa tässä meillä ympäristöministeriössä käynnissä olevaan isoon digitalisaatio-ohjelmaan, jossa me tällä hallituskaudella kehitetään rakentamisan tietojen saatavuutta ja laatua, jotta voidaan tehdä päätöksiä. Osana tätä meidän tekemää ohjelmaa pyritään standardisoimaan tietoja, kun päätetään rakentamista koskevia asioita, jotta se tieto olisi paremmin käytettävissä eri yhteyksissä. Se käytännössä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kun suunnittelija suunnittelupöydälläan piirtää rakennusta ja sitten kun se rakennetaan, pystytään helpommin automaattisesti laskemaan esimerkiksi hiilijalanjälkivaikutuksia, mitä sillä suunnittelulla on. Tätä kautta me päästään esimerkiksi kohti sitä hiilineutraali Suomi -tavoitetta, että pystytään tehdä tietoperusteista päätöksentekoa. Toisaalta sitten tämä tieto, kun se dokumentoidaan sähköisesti ja helposti käytettäväksi koko rakennuksen elinkaaren ajalle, se parantaa sen rakennuksen käyttöä [0:16:22] ja ylläpitoa ja varmistaa myöskin terveyttä ja turvallisuutta, rakennuksen arvon säilymistä. Eli sitten kun tulee mittavia korjausrakentamisia, on dokumentoitu nykyistä paremmin sähköisesti se, mitä on oikeasti rakennettu. Tiedetään, mitä rakennukset on syönyt sisäänsä, missä on eri materiaaleja, miten pitää korjata, ylläpitää. Kuulostaako tämä Henna yhtään halutulta [naurahtaa]?

IK: Joo tämä on just hyvä kysymys, mitä tämä digitalisaatio voi tarjota arkkitehteille ja arkkitehtien työhön työkaluja tai jopa ihan uusia mahdollisuuksia.

HH: Joo. Mun mielestä digitalisaatio on sellainen, jota ei voi kyseenalaistaa, että se on ja kaikki menee siihen. Arkkitehdithän on pitkän aikaa tehnyt tietomalleja ja työskennellyt mallien kanssa, mutta on eri asia suunnitella digisti kuin ottaa huomioon suunnitteluvaiheessa jo näitä tulevan käytön juttuja, ja se voi jäykistää myös sitä suunnittelua. Tuossa on monta kysymystä, että mä en osaa vastata, ja varmaan tuohonkin on erilaisia vastauksia, mutta se on mun mielestä vaan niin totta, että ei kukaan enää käsin piirrä ja että me työskennellään mallien kanssa, sekin on tätä päivää ja myös se, että ylläpito tulee. Ne on kaikki ja korjausrakentaminen. Siihen pitää pystyä vastaamaan, mutta isoja vaikeita kysymyksiä.

JR: Tosiaan meillä tässä Ryhti-hankkeessa, kun tätä kehitetään tällä hallituskaudella, tietysti tämä pitää tehdä suunnittelijoiden kanssa, ettei turhaan jäykistetä, ettei tule turhaa byrokratiaa, koska digitalisaation yksi onnistumisen edellytys on, että se säästää työtä, helpottaa ihmisten elämää eikä tuo lisää raskautta. (Koska) [0:18:39] ei sitä muuten oteta käytäntöön tai jos se pakotetaan käytäntöön, sitten sitä ei koeta mielekkääksi. Ihmiset alkaa keksiä keinoja kiertää sitä raskautta, ja se ei enää palvele tarkoitustaan. Tämä muutos digitalisaatioon suunnittelussa ja rakentamisessa, käytössä ja ylläpidossa se on todella pitkän aikavälin kehitys, joka pitää..

HH: Joo.

JR: ..harkiten käydä.

HH: Joo ja just tuo, kun puhutaan niin monimutkaisista asioista kuin joku rakennus ja (se) [0:19:12] kaikki tekniset järjestelmät ja näin ja eri ehkä vuosisatojenkin aikaisesta rakennuskannasta, tällainen standardijuttu on tosi vaikea. Ja missä määrin se on hyvä, että totta kai olla jotain, että me ollaan kaikki iloisia A4-paperista esimerkiksi, että se on standardoitu, ja me pystytään kilpailuttamaan tiettyjä asioita, kun meillä on standardeja, että totta kai. Mutta hei, jos mä vastaisin tuohon digitalisaa(tion ja) [0:19:44] asuminen, miten mä näen. Mun mielestä digitalisaatio, kun sen vaikuttaa meidän tähän aika- ja paikkakäsitykseen, sitä kautta se tavallaan vaikuttaa meidän koko elämän tapaan. Mulla on itselläni 19-vuotias mun esikoinen, ja hän elää kahta todellisuutta. Hänellä on se virtuaalinen todellisuus, joka on hänelle ihan yhtä todellista kuin tämä fyysinen todellisuus, mikä mulle ei ole, koska mä olen kanssa (tällainen) [0:20:21] analogilapsi, mutta hän elää hyvin tällaista koko elämä rakentuu vähän niin kuin eri tavalla just tämän monessa paikassa olemisen takia. Ja se, että meille analogisesti- me ajatellaan asioita (tällättin) toisiaan seuraavassa järjestelmässä, niin näille ihmisille se on sellaista hyppimistä verkon pisteestä toiseen pisteeseen ilman sitä reittiä sinne, mikä itselle muodostuu. Sitten tässä on mun mielestä se, että digitalisaatio vaikuttaa tähän meidän elämäntapoihin niin, että nyt tämän etätöiden ja kaiken muun tämä liittyminen ja lomittuminen tämän kaiken elämän ja olemisen sehän vaikuttaa meidän asumiseen. Tavallaan digitalisaatio on mahdollistanut sen, että me käydään sitä kauppaa kotoa ja me ollaan tavallaan palattu sinne ehkä meidän isovanhempien elämäntapaan, että kaikki voi tapahtua siinä yhdessä pihapiirissä, jos me niin halutaan, mutta vähän niin kuin toisella tavalla digin myötä.

JR: Niinpä.

IK: Toi on mielenkiintoinen ajatus, että just elämä- no nyt sattuneesta syystä se on viimeisen vuoden ajan ollut erittäin lokaalia, mutta että myöskin digitalisaatio mahdollistaa sen tietyn lokaaliuden, joka onkin ääri-lokaalia.

HH: Totta. Juuri näin. Mutta sekin, että me voidaan (olla) [0:21:54] lokaalisti saman ihminen monessa paikkaa se on kanssa aika kiinnostavaa.

JR: Tästä tulee mieleenkin, mitä vuosin puhuttu, (että) pitäisikö kaikilla olla kodissaan esimerkiksi virtuaalitodellisuuhuone. Suomalaiset tietysti asuu aika tiiviissä neliöissä, että harvalla on sitä luksusta, että saisi sen ylimääräisen huoneen, jonka pystyy ottamaan tällaiseen käyttöön, että pääsee sille virtuaalimatkalke, minne vain maailmaan. Mutta sekin varmaan yleistyy, että se teknologia halpenee, ja kiinnostus sitä kohtaan kasvaa. Varsinkin, jos tällainen virtuaalimatkaileminen nykyään olisi voinut olla eskapismien muoto siinä, missä toiset ehkä osti sitten vapaa-ajan asunnon ja eskapoi siellä sitten tätä korona-aikaa.

HH: Niin kun se tulee helpommaksi myös.

JR: Joo.

HH: Yksi mun mielestä uhka, joka liittyy just tähän digitalisaatioon on se, että meillä on paljon ihmisiä, jotka jää tämän digitalisaation ulkopuolelle sekä kykyjensä, että he ei pysty muistamaan kaikkia näitä salasanoja ja alati muuttuvia ohjelmia, että miten se nyt tapahtukaan. Sen takia ja sitten toinen on, että ihan rahan takia, että meillä on jopa nuoria joitten vanhemmilla ei ole varaa hankkia niille sellaisia nettiliittymiä, että on vaikeuksia käydä koulua. Vaikka ne saisi koulusta jonkun padin, niillä ei ole rahaa siihen hyvään liittymään.

JR: Ja kaikki ei kyllä halua älykoteja.

HH: Ei kaikki haluakaan niin.

JR: Joo. Mäkin olen vähän taistellut sen kanssa, että meillä on nyt omalla mökillä EU:n tarjoama laajakaistanhanke, jossa saisi hyvin edullisesti..

HH: EU tarjoaa teille?

JR: Joo. Sillä on yksi pitkään jatkunut ohjelma, että ympäri EU:ta rakennetaan maaseudulle valokuituu.

HH: Okei.

JR: Ja se on hyvin edullista liittyä siihen. Mulle se olisi esimerkiksi mökille 2 000 euroa, että mä ottaisin valokuituliittymän mökille, ja EU kompensoi siitä ison osan, mutta mä olen vähän kahden vaiheilla.

HH: Ymmärrän.

JR: Mä en halua mökille välttämättä sitä valokuitua ja älykotia. Miksi mun pitäisi koko ajan etävalvoa mökkiä, että kaikki on hyvin, käykö siellä varkaita, unohtuiko lämmöt väärin tai mitä tahansa?

HH: Totta.

JR: Että (se) [0:24:30] tietty jatkuva mittarointi ja seuranta voi ehdistaa jopa niin paljon, että haluaako sitä.

HH: Niin. Ihan hyvä kysymys.

IK: Todella hyvä kysymys ja todella relevanttia, että parantaako se oikeasti meidän elämään. [letkeää musiikkia]

Naisen ääni: Uusi kaava. [letkeää musiikkia]

IK: Jos puhutaan vähän aikajänteestä ja siitä, että tämä kuuluisa maankäyttö- ja rakennuslaki on nyt jossain vaiheessa uudistumassa, nousiko teillä pulssi molemmilla heti? Rakennuksen elinkaudelle halutaan nyt siinä asettaa 75 vuotta, ja täytyy sanoa, että kun ei ole suunnittelija eikä vastaa niistä vuosista itse, se kuulostaa musta aika lyhyeltä ajalta rakennuksen iäksi. Mitä luulette, että kun mä istun siellä mun mummokommuunin kiikkustuolissa ja katson ikkunasta ulos, niin näenkö mä vanhuksena ne rakennukset sieltä, joita nyt rakennetaan vai ohjaako ylipäättään nykyrakentaminen siihen kertakäyttökulttuuriin, joka vähän ehkä uhkana on mainittu?

HH: Mä sanon, että aivan järkyttävää, jos me ollaan nyt tekemässä moista kompromissia ja 75 vuotta, että kyllä mä toivon, että 200 vuotta (on oikeasti) [0:25:51] se tavoite, ja jos me ei siihen pystytty, sitten ainoastaan sellaisista rakennusosista, jotka on täydellisen uusiutuvia, mun mielestä voi tehdä kertakäyttörakentamista. Tämä oli nyt tosi karkeasti sanottu, mutta kyllä mun mielestä meillä on iso vastuu just nyt. Ei me voida rakentaa betonista rakennusta, joka me puretaan 75 vuoden päästä.

JR: Mä olen ehdottomasti samaa mieltä, että kyllähän kestävä rakentaminen ja resurssien tehokas käyttö, vähähiilisyys kaikki vaatii sen, että rakennetaan pitkäikäisiä rakennuksia, jotka pystytään huoltaa, korjaa, ylläpitää. Suomen tietysti kaupungistumisen historia on niin lyhyt, (että mieltää) [0:26:41] jos meillä 60–70-luvulla rakennettiin paljon kaupunkia, ei ole edes 75 vuotta siitä kulunut, mutta niitäkin elementtitaloja on kuitenkin onnistuttu korjaamaan ja ylläpitämään. Ehkä kuitenkin vaikuttaisi siltä, että niiden käyttöikä tule olemaan pidempi kuin alun perin niitä suunniteltaessa ajateltiin.

HH: Totta.

JR: Se tavallaan ehkä luo toivoa, että nyt rakennettaville olisi myös pidempi käyttöikä kuin 75 ja pitäisikin olla. Mietii noita historiallisia kaupunkeja Euroopassa tai muualla. Siellä on rakennuksia 1700-luvulta ja aiemmin. Kyllähän ne on tehty kestäväksi.

HH: Useinhan me puhutaan runkojen kestävytydestä, kun me puhutaan tästä näin. Ensinnäkin mun mielestä hankala runko ja hankala rakennus se on vaan haaste. Niistä me voidaan just saada niitä kaikista kiinnostavimpia kohteita, jännimpiä. Kun niissä ei ole sitä itsestään selvää ratkaisua, usein jos on tarpeeksi vapautta, niistä tulee ne parhaat kohteet sitten kuitenkin. Mutta sitten meillä on toinen asia. Meillä on tämä kaikki tekniikka, mitä me tungetaan sinne, ja tekniikan käyttöikä on tosi lyhyt niin kun ilmapahtotekniikan, ja me pystyttäisiin elämään lähes ilman tätä tekniikkaa, jos me niin haluttaisiin, ja se kuluttaa sähköä. Ja tässä vanhenevassa Suomessa jossain Pudasjärvellä onko meillä edes ihmisiä sitä teknistä henkilökuntaa, joka ylläpitää sitä niin, että siitä saataisiin niistä tehoja irti, jota

varten se on tehty. Mä en tiedä. Ja sitten kun se käyttöikä on se 15 vuotta jollain ilmanvaihtotekniikalla, niin mun mielestä tämä on sellainen asia, missä pitäisi löytää todella nopeasti hyvää kehitystä kanssa.

JR: Se on ehdottomasti totta, että tietty kompleksisuus lisääntyy aina, kun teknologiaa tai tekniikkaa lisää näihin systeemeihin. Analogiajan ihmisenä itsekkin (olen) [0:29:10] yleensä omassa asumisessa suuntautunut kerrostaloihin, joissa on painovoimainen ilmanvaihto edelleen käytössä. Se ei ole tietenkään ideaali kaikissa tilanteissa, mutta se on toisaalta huoltovapaampi, säätöväpäämpi ehkä joissain tapauksissa vähemmän riskejä omalle terveydelle, että..

IK: Eikä humise.

JR: Ei humise joo.

HH: Tämä on just, että mun mielestä on hienoa joku ilmanvaihtosysteemi, joka toimii täydellisesti, joka on tehty ne kahden päivän alkuasennukset oikein. Joku on nähnyt sen vaivan, ja jollain on se osaaminen. Sitä ylläpidetään. Siihen vaihdetaan kaikki suodattimet ja se tsekataan ja katsotaan, että siinä on talvisin ja kesäisin eri säädöt. Musta se on todella hienoa, että tällaista on niille ihmisille, joka osaa sitä arvostaa ja näin, mutta mun mielestä se ei voi olla sellainen massaratkaisu ja kaikkien ratkaisu. Kyllä mä mietin, että meidän MRL:nkin pitäisi pystyä vastaamaan siihen, että se perusratkaisu rakennettaisiin jollain toisella tavalla, ja tähän me tarvitaan innovatiivisuutta myös kekseliäisyyttä, koska nyt ollaan menossa vähän toiseen suuntaan.

IK: Luulisi jotenkin, että vuonna 2021, joka kuulostaa jo silleen tulevaisuudelta, osattaisiin rakentaa semmoisia taloja, jotka on kestäviä ja ei hajoa ja jotka kestää pidempään kuin sen 75 vuotta ihan takuuvarmasti ja jotka on materiaaleiltaan ilmastoystävällisiä ehkä jopa hiilinegatiivisia. Mutta mitä käytännössä te näette, että on keskeisin este sille kauniille, laadukkaalla ja kestäväälle rakentamiselle?

HH: Mä sanoisin, että prosessit. Me tehdään niitä samoja kerrostaloja kuin -70 vuonna on suurin piirtein tehty, samalla muotilla. Nykyisin on kyllä vähän nättimät julkisivut useimmiten. Ja ne on niin hienosti leanattu siis mä tarkoitan sieltä on otettu kaikki rönsyt pois, että just jossain yhden meidän suurimmista urakoitsijoista tai gryndereistä sanoi, että mikä estää heitä tekemästä uusvanhaa tuolla Tampereelle, kun siellä on ollut vähän tällaista keskustelua. He sanoi, että se että Suomessa on tekniset osat viety kaikista pisimmälle kuin mitä Euroopassa on viety näin karkeasti sanottuna, se estää tekemästä tuollaista.

IK: Mitä se tarkoittaa?

HH: Voi olla, että olen väärässä, mutta mä ymmärsin niin, että meillä tästä prosessista kuuluu kaikki käsityövaltaisuus, että tämä on todella palasten yhteen kasaamista eikä suinkaan rakentamista. On se rakentamista tietenkin, mutta tämä on tällaista palasten yhteen kasaamista tämä asuntotuotanto, eli siellä ei ole tilaa tuollaisille. Ne on virheitä siinä prosessissa, jos tehdään pieniäkin muutoksia, ja ne maksaa paljon enemmän kuin se materiaali tai oikeastaan mikään muukaan, koska ne pilaa sen prosessin.

JR: Jokainen (seinä kuulemma) [0:32:42] maksaa enemmän.

HH: Kyllä.

JR: Joo meillä (tämä) tietysti suuruuden ekonomia vallitsee tehotuotanto, prosessien sujuvuus, nopeus, tehokkuus, taloudellinen tuotto. Tässä sinänsä ala on nimenomaan kehittynyt standardisoimaan elementtirakentamista 60-luvulta, ja Suomihan oli silloin tavallaan maailman kärjessä siinä kehityksessä.

HH: Joo ja DDR matki meitä.

JR: Aivan. Meitä ihailtiin siitä, miten hyvin me tehtiin se, ja me ollaan jatkettu sen tekemistä, mutta sinänsä se taloudellinen kuvio on tosi vaikea muuttaa, kun siihen on mentä ja..

HH: 50 vuotta.

JR: Niin 50 vuotta ja toisaalta miettii, että grynderihän niiden tehtävä on ainakin yritysten tehtävä on gryndata saadakseen voittoa.

HH: Tuottaa voittoa kyllä.

JR: Sitä ei tietenkään voi poistaa, mutta vaikka käsin tehdyt jugendtalot tiilistä silloinkin ne oli grynderit, joilla oli halpa työvoima ja sitten tietyt arkkitehtuuri-ihanteet, ja kaikki siinä voitti, ja ne on edelleenkin kauniita rakennuksia. Tässäkin ajassa se on tavallaan edelleen valinta, mitä me tuotetaan. Voiko puhuta, että on liikaa katetta, että leikataan joka ikinen turha nurkka pois, mutta toisaalta kun kysyntää on ainakin kasvuseuduilla enemmän kuin tarjontaa, nii hinnatkin nousee. Se on kauhean vaikea muuttaa (sitä) [0:34:23] suuntaa.

HH: Ja mun mielestä tietyllä tavalla urakoitsijan gryndereitten mustamaalaaminen on kanssa väärin, enkä haluaisi itse olla sitä tekemässä, että tosiaan heidän tehtävä on meidän lakienkin mukaan tuottaa voittoa. He on kehittäneet sitä omista näkökohdistaan mun mielestä erittäin hyvin. Tietyillä standardeilla he tuottaa erittäin hyvää tuotetta. Se on monilta teknisiltä ominaisuuksiltaan erinomaista, mutta me tarvittaisiin vähän niitä hintahäiriköitä. Me tarvittaisiin vähän niin kuin jotain muuta sinne lisäksi, ja mä uskon, että meillä olisi kysyntää toisillekin tuotteille, jos me saataisi [naurahtaa] vaan niitä toisia tuotteita.

JR: Kyllä.

IK: Kun tässä nyt on ollut puheena tämä tulevaisuus, niin oikeastaan viimeinen suuri kysymys on, että mikä on teidän mielestä tulevaisuuden suurin kysymysmerkki ja se musta hevonen, mitä me ei voida ennakoita tai mihin ei voida tehdä maailman toimivinta (suomalaista) [0:35:36] asumisrakentamista ja ratkaista kaikkea sillä?

JR: Varmaan meidän silti tulee yllättää niin kliseistä kuin toivotetaan ilmastonmuutos ja lajikato. Kaikki tulee mullistaa yhteiskuntaa niin paljon. Lajikadonkin suhteen, mitä meidän ruokatuotanto hoituu. Kun meillä on ollut kautta historian tavallaan tiukka jako kaupungit maaseutu. Maaseudulla on viljelmät, jotka ruokkii kaupunkia, ja yhtäkkiä se kuvio romahtaa, mitä sitten. Tuleeko meille kaupunkeihin

sitten esimerkiksi kerrostaloihin viljelykoneita LED-valolla ja (hydrofoneilla) [0:36:16] vai miten me selvittää siinä. Vai autoituuko kaupungit, ja hajaannutaan sitten maaseudulla heimoihin takaisin.

HH: Joo mä olen ihan samaa mieltä tuosta ikävä kyllä, mutta se, mitä mä haluaisin aina ajatella, mä haluaisin aina ajatella, että meissä on sitkeyttä ja meidän pitää luoda toivoa ja uskoa siihen, että me pystytään ratkomaan näitä asioita ja sitten me tosiaan uskalletaan myös päästää irti vanhoista ratkaisuista, ja nyt katsoa ihan uudella tavalla. Lähtee siihen puurakentamiseen paljon vahvemmin mukaan. Lähtee osittain vähän pienimuotoisempaan rakentamiseen. Päästää sellaisesta turhasta teknologiasta ja mennä vähän niin kuin yksinkertaisempaan ja ottaa vastaan tämä moninaisuus, mitä meillä on ja mitä meillä voisi tulla ja alkaa elää sen luonnon kanssa vähän niin kuin positiivisemmin. Meillä on niin paljon kaikkea henkistä hyvää ja kaikkea muuta hyvää tällaista kulttuuria. Mähän olen itse ihan urbaani ihminen, vaikka mä nyt olenkin hurahtanut siellä Paimiossa. Käyttää sitä hyödyksi ja iloksi eikä ikinä päästä irti siitä toivosta.

JR: Maailman onnellisin kansa.

HH: Niin myös tulevaisuudessa.

JR: Joo. [letkeää musiikkia]

IK: Viimeisenä tarjoamme tällaisen pienen matkan kuulijoille. Mä kysyn kaikilta vierailta aina tätä. Jos teidän pitäisi muuttaa kotiin, joka on tuttu jostain fiktiivisestä teoksesta kirjasta, sarjasta, leffasta, mikä se olisi? Mihin te veisitte meidät mielikuvamatkalle teidän uuteen kotiin ja miksi?

JR: Mun pitää valita Taru sormusten herrasta kirjasta the Shire [naurua] eli onko se Kontula..

IK: Kontu.

JR: Kontu joo. En ihan muuta Kontulaan, mutta joo siellä siis olisi niin mukavat naapurit, jotka välillä vähän urkkii ja salakuuntelee, mutta maailma näyttyy tosi iloisena ja hyvänä ja asutaan maan alla mukavasti cozy paikoissa takan äärellä.

IK: Ja (saat) [0:38:39] aina kaksi aamiaista.

JR: Aivan second breakfastkin vielä. Ainoa huono puoli siinä on huonekorkeus on aika matala, ja minä pitkänä ihmisenä viimeistään siinä vaiheessa mulla olisi todella huono ryhti.

IK: Ihanaa, matkaa Kontuun kiitos. Henna mihin sä muuttaisit, jos ei saa muuttaa Paimioon vaan johonkin, mitä oikeasti ei ole olemassa tässä meidän todellisuudessamme ainakaan?

HH: Mihis mä muuttaisin. En mä osaa vastata. Koko Suomi on täynnä niin kivoja paikkoja tai sitten mä muuttaisin sinne Loimaalle, missä mä olen syntynyt.

IK: Kuvitteelliselle Loimaalle. (Sä voit) [0:39:20]

HH: Kuvitteelliselle Loimaalle. Itse asiassa se on aika kuvitteellinen, koska siitä kun mä olen siellä viimeksi ollut, on varmaan 40 vuotta.

IK: Loimaan toiseen todellisuuteen. Mahtavaa [naurahtaa]. Hei kiitos tosi paljon Henna ja Juhana. [letkeää musiikkia] Kuuntelit ympäristöministeriön podcastia Uusi kaava. Kaikki jaksot löydät podcast-palveluista esim. Spotifysta, Google Podcasteista ja myös internetistä osoitteesta [ym.fi/luusikaava](https://www.ymparisto.fi/luusikaava). Tämän podcastin on tuottanut Jaksomedia. [letkeää musiikkia]